

Мединський С. В.
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ В США (на основі статистичних даних)

У статті розглянуто основні характеристики професійної підготовки фахівців фізичного виховання і спорту в США; проведено статистичний аналіз основних показників професійної підготовки фахівців фізичного виховання та спорту у США.

Ключові слова: фізичне виховання, спорт, академічна спеціалізація, бакалавр, магістр, професійна підготовка, США.

Мединский С. В. Профессиональная подготовка специалистов физического воспитания и спорта в США (на основе статистических данных). В статье рассмотрены основные характеристики профессиональной подготовки специалистов физического воспитания и спорта в США; проведен статистический анализ основных показателей профессиональной подготовки специалистов физического воспитания и спорта в США.

Ключевые слова: физическое воспитание, спорт, академическая специализация, бакалавр, магистр, профессиональная подготовка, США.

Medynskiy S.V. Efficiency of Professional study of Specialists of Physical Education and Sports in the USA. The thesis focuses on the basics of professional preparation of specialists of physical education and sports in the USA higher education system. The study proved the theory and practice of professional preparation of specialists of physical education and sports in the USA. Tendencies of development of physical culture and sports in the US as determinants of modernization of professional preparation of specialists and statistical characteristics of professional training of physical education and sport in the USA are revealed. The system of professional preparation of specialists of physical education and sports is characterized as one that has a coherent, continuous and differentiated character within university education. We established the USA physical education field in both «Education» and «Parks, recreation, leisure and fitness studies» areas. We studied majors, spheres of physical education and sports, in a wide range of USA universities. The analysis of educational programs, available at these universities, helped us to generalize them as the bachelor programs – academic specializations, which are determined as majors. We outline twelve majors of bachelor's levels which correspond with the titles of bachelor's specializations. Moreover we propose to group these majors into four spheres: Pedagogical (Physical Education, Teacher Education, Adapted Physical Education); Training-instructional (Fitness Specialist, Exercise Science, Applied Exercise and Sport Sciences, Sport Psychology and Leadership,); Health-recreational (Athletic Training, Foods & Nutrition, Pre-Physical Therapy; Health Promotion; Recreational Therapy); Management (Sport Administration/Management, Recreation Administration).

Twelve academic specializations of professional preparation of specialists of physical education and sports in the United States, which are combined according to four main directions, are described and determined by semantic content. It is studied that in US schools traditional forms of learning and modern interactive technologies are practiced. Current control and selection provide quality of professional preparation of specialists. Directions of further research of American experience of professional preparation of specialists of sports industry in Ukraine are determined.

Keywords: Physical Education, Sports, Major, Bachelor, Master, Professional Preparation, USA.

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій. В США наявна широко розвинена система професійної підготовки, яка представлена освітніми галузями «Парки, рекреація, дозвілля та фітнес» та «Освіта» (академічними спеціалізаціями з підготовки вчителів фізичного виховання). Загалом було визначено 12 академічних спеціалізацій, що представляють цю галузь. Таке широке освітнє різноманіття дає змогу багатогранно реалізувати гуманітарну політику держави; забезпечувати освітню, спортивно-тренувальну, рухову, оздоровчу, реабілітаційну та управлінську складові професійної діяльності фахівців сфери фізичного виховання і спорту[1].

Було досліджено, що загальний відсоток випускників галузі фізичного виховання та спорту за освітнім рівнем «бакалавр» складає 2,9% до загальної кількості випускників «бакалавр» за всіма освітніми напрямками; відсоткове співвідношення випускників галузі фізичного виховання та спорту зі ступенем доктора наук до кількості випускників ОР «магістр» та випускників ОР «магістр» до ОР «бакалавр» складають 3,3% та 20,0% відповідно, що є багато меншим за загальний показник по всіх напрямках освітньої діяльності (22,4% та 42,6% відповідно); приріст випускників ОР «бакалавр» галузі знань «Парки, рекреація, дозвілля та фітнес» радикально виріс у 1995–96 навчальному році (1,11%) та продовжував більш стрімке зростання до 2010–11 року (2,09%) [2]

Мета та завдання роботи. Схарактеризувати професійну підготовку фахівців фізичного виховання і спорту в США; зібрати статистичні дані та провести аналіз основних показників, що характеризують професійну підготовку фахівців фізичного виховання та спорту у США.

Виклад основного матеріалу дослідження. Професійна підготовка фахівців фізкультурно-спортивної сфери в США є складовою університетської освіти якої забезпечується широкою автономією навчальних закладів, адміністративно-законодавчими вимогами на рівні штату щодо організації навчального процесу а також громадським контролем якості освітнього процесу шляхом проведення акредитації. Нами з'ясовано, що у системі підготовки фахівців фізичного виховання і спорту в США простежується чотири основні напрями, які відрізняються програмами підготовки та академічними спеціалізаціями (яких ми виокремлюємо 12): 1) **педагогічний:** фізичне виховання, педагогічна освіта (Physical Education Teacher Education); адаптивне фізичне виховання (Adapted Physical Education); 2) **тренерсько-інструкторський:** фахівець із фітнесу (Fitness Specialist),

наукові основи тренувань (Exercise Science), також прикладні вправи і спортивні науки (Applied Exercise and Sport Sciences), психологія спорту й лідерства (Sport Psychology and Leadership); 3) **оздоровчо-реабілітаційний**: атлетичні тренування (Athletic Training), продукти та харчування (Foods & Nutrition), вступ до рухової терапії (Pre-Physical Therapy), зміцнення здоров'я (Health Promotion), рекреаційна терапія (Recreational Therapy); 4) **управлінсько-рекреаційний**: спортивне адміністрування / менеджмент (Sport Administration/ Management), адміністрування відпочинку (Recreation Administration).

Структурно-змістова побудова навчального процесу, що забезпечує якість освіти містить такі характерні складові:

- Поділ програм підготовки фахівців на блоки дисциплін загальної освіти, галузі знань, академічної спеціалізації, вибіркової. Вагомим є те, що блок загальної освіти передбачає широкий спектр вибіркового дисциплін, в той час як блок академічної спеціалізації є зазвичай чітко визначеним у кожному навчальному закладі;

- Програми підготовки за освітнім рівнем бакалавр розраховані, як правило, на 120 кредитних годин, що однозначно взаємопов'язано з аудиторним навантаженням студента. Сукупне аудиторне навантаження студента не залежить від форми навчання і визначається виключно кількістю кредитних годин.

- Наявні вимоги щодо якості знань студентів забезпечуються поточним та семестровим контролем. Результати оцінювання як за окремими дисциплінами, так і сумарною оцінкою за певні блоки є основою для поточного відбору студентів.

Додатково зазначимо, що вагомим заохочувальним фактором є можливість отримати стипендію. Наші дослідження визначають, що, у межах 60-80% студентів отримують різнопланові стипендії.

Фінансовий статок та благополуччя американців безпосередньо залежать від того рівня освіти, який вони отримали. Статистичні дані, представлені в таблиці 1, характеризують рівень фінансових надходжень громадян, залежно від отриманого освітньо-кваліфікаційного рівня. Наведені дані стосуються всіх сфер економіки і засвідчують, що здобуття вищої освіти є вагомим стимулом у житті американців для покращення їхнього благополуччя, що підтверджує престижність та значення вищої освіти у Сполучених Штатах Америки [3]. Таблиця ілюструє пропорційну залежність рівня доходу американців, залежно від здобутого освітнього рівня. До приклада, особа зі ступенем «бакалавр» отримує у 3,24 рази (на ~ \$ 57 тис.) більший дохід порівняно із особою з неповною шкільною освітою. Водночас особа зі ступенем «доктор» отримує в 1,47 рази (на ~ \$ 39 тис.) більше, а «магістр» – в 1,22 (на ~ \$ 18 тис.) порівняно із особою зі ступенем «бакалавр».

Таблиця 1

Усереднена залежність рівня фінансових надходжень від здобутої освіти (станом на 2014 р.) у США (для осіб старше 25 років)

Освітній рівень	Неповна старша школа	Старша школа	Асистент	Бакалавр	Магістр	Доктор
Рівень доходу	25 535 \$	441 427 \$	59 710 \$	82 758 \$	100 838 \$	121 583 \$

Цікавими та значущими є певні статистичні показники, які зібрані та систематизовані нами на основі Дайджесту освітньої статистики (Digest of Education Statistics) [4], представлені у таблиці 2.

За результатами представленої таблиці можемо зробити наступні висновки:

—з початку 1950-х рр. до нашого часу відбулося десятикратне зростання кількості осіб, які поступили на навчання за освітньо-кваліфікаційними рівнями «асистент» та «бакалавр», незважаючи на двократне збільшення кількості населення за цей же період;

—незважаючи на переважання з 1950 рр. кількості населення жіночої статі, лише з 1979 р. відбувається переважання вступників жіночої статі у вищих навчальних закладах;

—кількість випускників старшої школи, які склали випускні іспити, відносно загальної кількості зарахованих осіб у 2014 р. зменшилася до 3% порівняно з 5% у 2001 р., окрім того, відсоток випускників зменшується впродовж 1990-2014 рр. від 5-6% до 3%, що свідчить про вступ до навчальних закладів, як правило, людей старшого віку;

—співвідношення осіб, які зараховані на навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем «асистент», із кількістю зарахованих на навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» становить у середньому 1:2;

—кількість осіб, які вперше вступили на навчання за освітнім рівнем «асистент», зменшилась з 1970 рр. по 2014 рр. з 41% до 24% від загальної кількості означених вступників протягом досліджуваного періоду, що характеризує зменшення привабливості освітньо-кваліфікаційного рівня «асистент»;

—кількість осіб, які вперше вступили на навчання за освітнім рівнем «бакалавр», зменшилась з 17% до 10% від загальної кількості означених вступників за період від 1970 р. до 2014 р.; співвідношення студентів за навчанням «частковий термін (Part time) ÷ повний термін (Full time)» з 1960 рр. по 1990-ті рр. зросло з 35% до 43%, а до 2010 рр. знизилася до 37%. Такі дані можна інтерпретувати вступом на навчання людей старшого віку, які уже працюють та для кар'єрного росту потребують вищої освіти у певній галузі.

Аналіз результатів, представлених у таблиці 2, дозволяє зробити висновок, що у період з 1950 рр. по 2014 рр. спостерігається закономірна тенденція збільшення кількості як вступників, так і випускників вищих навчальних закладів. Характерним є те, що відсоток жінок-випускників збільшується для освітньо-кваліфікаційного рівня «асистент», «бакалавр», «магістр» із ~ 40% до ~ 60%, у той же час варто відзначити різке збільшення кількості жінок-«докторів» з ~ 10% до ~ 50%.

Кількість вступників та випускників освітнього рівня «асистент» за означений період зросла однаково, в межах 3,3 – 3,4 рази.

Незважаючи на кількісне зростання вступників та випускників освітнього рівня «асистент» варто зауважити, що впродовж 1970-2014 рр. відсоток осіб, які здобули цей освітній рівень коливається у межах 10-11% від загальної кількості

зарахованих.

Що стосується освітнього рівня «бакалавр», кількість вступників, за цей же часовий проміжок, зросла у 2,1 рази, тоді як кількість випускників збільшилася лише у 1,7 рази.

Відсоток осіб, які здобули освітній рівень «бакалавр» у цей же період складає у межах 14-15% від загальної кількості зарахованих. Такий низький відсоток випускників «асистентів» та «бакалаврів» свідчить про високі вимоги до рівня знань, умінь та навичок студентів, складність освітніх програм та високий рівень якості освіти у вищих навчальних закладах Сполучених Штатів Америки.

За цей же період кількість випускників освітнього рівня «магістр» збільшилась у 3,4 рази, хоча варто зазначити, що відсоткове співвідношення випускників магістратури до випускників бакалаврату в 1970 р. становить 22,6%, а в 2010 р. – вже 42%. Таким чином спостерігається чітка закономірність збільшення відсоткової кількості випускників освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр». Така тенденція свідчить про збільшення престижу та попиту на фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр».

Що стосується осіб зі ступенем «доктор», то їхня кількість збільшилася у ~2,8 рази протягом визначеного періоду. Проте варто відзначити, що відсоткове співвідношення випускників зі ступенем «доктор» до випускників магістратури в 1970 р. становить 27,8 %, у 1980 р. – 31,1 %, у 1990 р. – 31,3 %, у 2000 р. – 25,6 %, а в 2010 р. – всього 22,9 %. Таким чином, незважаючи на приріст випускників зі ступенем «доктор» у 80-90-х рр., спостерігається тенденція до зменшення їхньої кількості у 2000-2014 рр. Можемо пов'язати таку залежність із періодом зниження якості освіти у Сполучених Штатах Америки загалом, початком активних реформ у системі як шкільних, так і вищої освіти, а також зниженням престижності роботи у навчальних закладах.

Висновки.

- Розглянуто розглянуто основні характеристики професійної підготовки фахівців фізичного виховання і спорту в США;
- Наведено статистичні дані щодо професійної підготовки фахівців фізичного виховання та спорту в США та проведено їх аналіз.
- Відсоток випускників до вступників по всім освітнім галузям за період 1970-2014 рр. освітнього рівня бакалавр складає 14-15%; рівня асистент – 10-11%.

Література

1. Мединский С. В. Определение академических специализаций профессиональной подготовки специалистов физического воспитания и спорта в Соединенных Штатах Америки / С. В. Мединский // Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук. – 2014. – № 1 (60), ч. 2. – С. 128–131.
2. Мединський С. В. Соціокультурні та статистичні характеристики професійної підготовки фахівців із фізичного виховання та спорту у США / С. В. Мединський // Науковий часопис Національного пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Сер.: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (Фізична культура і спорт) / за заг. ред. Г. М. Арзютова. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2013. – Вип. 7 (33), т. 2. – С. 551–557.
3. Median annual earnings of full-time year-round workers 25 to 34 years old and full-time year-round workers as a percentage of the labor force, by sex, race/ethnicity, and educational attainment: Selected years, 1995 through 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту : https://nces.ed.gov/programs/digest/d14/tables/dt14_502.30.asp.
4. Digest of Education Statistics, 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту : <https://nces.ed.gov/pubs2015/2015011.pdf>.

Николаенко В.В., Шевченко А. Ю., Булавинец В.А.

Национальный университет физического воспитания и спорта Украины

СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ОРГАНИЗАЦИИ ДЕТСКО-ЮНОШЕСКИХ СОРЕВНОВАНИЙ ПО ФУТБОЛУ В УКРАИНЕ И СТРАНАХ ЗАПАДНОЙ ЕВРОПЫ

Сравнительный анализ организации детско-юношеских соревнований по футболу в Украине и странах западной Европы. Николаенко В.В., Шевченко А. Ю., Булавинец В.А. Общеизвестно, что в украинском детско-юношеском футболе руководители клубов и ДЮСШ довольно часто требуют от тренеров обеспечить любой ценой получение побед в различных турнирах и календарных встречах. Эти установки заставляют тренеров интенсифицировать подготовку, используя в тренировочном процессе неадекватные нагрузки. В тоже время, подавляющее большинство специалистов, разрабатывающих проблематику многолетней подготовки, едины во мнении относительно недопустимости подчинения подготовки на ранних этапах многолетнего совершенствования достижениям в соревнованиях детей, подростков, юношей и девушек. В связи с этим сохраняются противоречия между тренировочной и соревновательной деятельностью, отличия в уровне спортивного мастерства между отечественными и зарубежными футболистами, свидетельствующими о различных подходах к формированию эффективной системы многолетней подготовки спортсменов. Эти различия обусловлены целями, задачами, формами организации тренировочного процесса и соревновательной практики, кадровым потенциалом, а также стратегией подготовки футболистов. Также, специалисты настаивают, что при работе с юными футболистами тренер ни в коем случае не должен требовать от подопечных побед в различных соревнованиях; целью тренировочного процесса должно быть создание необходимого "фундамента" для достижения высоких результатов в более взрослом возрасте. Цель – провести анализ систем детско-юношеских соревнований в Украине и ведущих футбольных странах Европы. Определена необходимость внесения изменений в отечественную практику организации и